

ONLINE, DIAGNOSZTIKUS, GYERMEKKORI ZENEI ÉSZLELÉST MÉRŐ TESZT ALKALMAZÁSA ISKOLÁBA LÉPŐ GYERMEKEK KÖRÉBEN

Asztalos Kata

Szegedi Tudományegyetem

Kulcsszavak: zenei észlelés; gyermekkori zenei fejlődés; online, diagnosztikus értékelés

Az IKT-eszközök alkalmazása az elmúlt évtizedekben számos új lehetőséggel gazdagította az iskolai értékelési kultúrát. A gyors, megbízható és könnyen kiértékelhető képességmérő tesztek az ének-zene órákon is hatékonyan segíthetik a pedagógiai munkát. A korai visszacsatolásnak köszönhetően a lemaradásból adódó hátrányok időben kompenzálhatók, ugyanakkor a kiemelkedő teljesítményekre is korábban felfigyelhetnek a pedagógusok. Kutatásunk célja, hogy feltárjuk az online zenei képességmérésben rejlő lehetőségeket általános iskolai környezetben, illetve megvizsgáljuk a mért zenei észlelési képességek tulajdonságait, szerkezetét az iskolába lépő korosztályban. A kutatás keretei között kidolgozott gyermekkori zeneiészlelés-teszt a legalapvetőbb hallási képességek vizsgálatára alkalmas. A dallam-, a ritmus- és a hangmagasság-észlelés mérését szolgáló feladatok mindegyike 15 itemet tartalmazott, az átlagos kitöltési idő 15 perc volt. A zenei mintákat szigorú paraméterek mentén alakítottuk ki. A hangkészség és a ritmikai kontextus megfelel a korosztály gyermekdalainak, és a minták számos szempont alapján összehasonlíthatók. Az adatfelvétel az eDia online elektronikus diagnosztikus rendszerrel valósult meg, az országos tesztelést 169 fős pilot vizsgálat előzte meg. A diákok saját iskolájuk számítógépes termeiben oldották meg a feladatokat fülhallgatók segítségével. A mérésben összesen 153 iskola 5288 elsős diákja vett részt. A mérőeszköz belső konzisztenciája 0,82. A teszt átlaga (53,09%) és szórása (15,19) alapján megfelel a mért korosztály képességszintjének. A legkönnyebb feladatnak a ritmusészlelés bizonyult (átlag=59,36; szórás=20,56), míg a legnehezebbnek a dallamészlelés (átlag=48,57; szórás=15,29). A teljes teszt és a feladatok korrelációi alapján a mért képességstruktúra homogén. A legmagasabb korrelációt a teljes teszt és a hangmagasságot mérő feladat mutatta ($r=0,86$; $p<0,01$), ugyanakkor a ritmus- és dallamhallás közötti kapcsolat gyenge ($r=0,43$; $p<0,01$). A teszteredmények eloszlásgörbéje többnyire szimmetrikus tendenciát tükröz, de fontos kiemelni, hogy a jól teljesítők száma meghaladja a rosszul teljesítőkét, a 80% fölött teljesítők aránya 4,3%, és összesen négy diák ért el maximális pontszámot. A kidolgozott mérőeszköz és a segítségével nyert adatok a későbbiekben hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a zenei észlelési képességek gyermekkori fejlődését és struktúráját elemezzük, összevethessük más háttérváltozókkal. A mérőeszköz lehetőséget biztosít az óvoda-iskola átmenet longitudinális vizsgálatára, objektív, könnyen áttekinthető információt nyújt a pedagógusok számára. Az így nyert adatokkal a zenei nevelés tudatosabban tervezhető, nagyobb az esély az egyéni fejlesztésre és a hátrányok kompenzálására. A bemutatott kutatás alapján elkészült a mérőeszköz zenei tréningben részt vevő gyermekek számára kibővített, összetettebb változata, mellyel jelenleg is zajlik az adatfelvétel longitudinális program keretében.